
Àlbum Narcís Oller,
a cura de Roger Roig,
pròleg de Josep M. Domingo.
Valls: Cossetània, 2010, 207 p.

Si, com deia Mallarmé, «Tout, au monde, existe pour aboutir à un livre», la idea d'un àlbum literari pot ser considerada com l'exemple paradigmàtic d'aquest *aboutissement*. Hem de congratular-nos, així doncs, i d'entrada, davant l'aparició d'un àlbum que, en tant que síntesi panoràmica de materials dispersos (visuals i escrits) apareguts sobre Narcís Oller dóna entitat a una de les figures més representatives de la literatura catalana.

Resultat de la feliç conjunció de la lletra i la fotografia, l'*Àlbum Narcís Oller* s'obstina a revisar, de nou, el món literari de l'escriptor, situant-lo dins uns paràmetres que n'alteren i alhora confirmen allò que en sabíem. És per això que l'èmfasi del llibre no només recau en allò que Oller ambicionà i, en part, realitzà —tot un vast projecte novel·líctic sota l'estímul del realisme—, sinó també en el cúmul de propòsits, malentesos i afinitats que tal obra suscità i en el difícil encaix d'unes ambicions dins unes realitats literàries, lingüístiques i socials que, indefectiblement, el constrenyien.

Amb el caràcter fragmentari que les nombroses fonts documentals solen aportar-hi, l'àlbum ens permet de navegar per l'univers d'Oller sense errar-hi, acompanyats per una sèrie d'«acotacions» biogràfiques que, se-

guint l'ordre cronològic, ens situen en un moment determinat de la vida de l'escriptor. Dispersos i continguts, els retalls textuais de què és bastit l'àlbum donen prova de la capacitat d'ascendència de què gaudí Oller i de la seva notable influència pública entre els seus coetanis. A títol privat, com desvelaren, ja fa anys, les seves *Memòries literàries* (1962), Oller persevera a presentar-se indolent, mancat d'empenta i sense enginy, i enfrontat a «verificar la veritat» literària que li remarca Triadú (p. 70).

Desproveït del to omniscient i erudit propi de les biografies intel·lectuals, l'àlbum dosifica un material sàviament escollit amb el propòsit d'emprar l'amenitat al servei de la divulgació. Allò que el fa atractiu, al meu entendre, és el seu eclecticisme. La combinació de fotografia i document —de procedència molt diversa: arxius administratius locals, el fons Narcís Oller dipositat a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, la biografia d'Alfons Maseras i els estudis, per citar-ne alguns dels més rellevants, de Yates, Beser, Tayadella, Cabré i Cassany, a més de les citacions de les obres i cartes d'Oller— permet l'articulació d'un discurs plural, polifacètic. És difícil, en conseqüència, de fer-ne una interpretació unívoca o omnímode. La tria de citacions d'escriptors i de crítics afavoreix, a més, al predomini del to literari. Aquest tipus de plantejament obliga el lector, com l'espectador de les exposicions centrades en escriptors, a destriar allò que li interessa, intentant d'elaborar-ne una visió de conjunt, i a

fer-se'n, en darrer terme, una (la seva) lectura personal.

Com en cas dels àlbums de Mercè Rodoreda o de Gabriel Galmés, per referir-ne dos de ben diferents en la realització i les intencions, en l'àlbum que ens ocupa la imatge d'Oller es fa complexa perquè, a la línia diacrònica (l'àlbum es divideix en tres etapes: 1846-1876, 1877-1906, 1907-1924 i 1925-1930), s'hi suma una línia sincrònica també plural, que prové de fonts diferents (l'escriptor evoluciona i canvia *amb* el temps i *en un* temps). En aquest sentit, es podria parlar d'una responsabilitat autorial compartida —una polifonia o conjunt de veus o discursos— pel que fa a la construcció de la visió de l'imaginari ollerí, en el qual es prioritza l'obra (i no l'autor).

El volum, a més, és instigat pel projecte de publicació de les obres completes d'Oller, a càrrec de la Societat que porta el nom de l'escriptor, amb seu a Valls (<http://www.narcisoller.cat>). Un projecte amb una clara voluntat divulgativa i patrimonial, i que vol contribuir a l'establiment d'un patrimoni literari viable, posant a l'abast en edicions assequibles els llibres de l'autor de Vilani i organitzant activitats culturals de difusió.

Malgrat el *nihil novum sub solem*, el llibre que tenim a les mans suposa, i és d'agrair, una aposta. Aprofita uns materials ja existents, recupera algunes claus interpretatives de l'autor i l'obra, i actualitza un món, el d'Oller. En aquest sentit, és una obra feta en i des del present, resultat d'un procés de depuració que ha passat necessària-

ment per nombroses relectures. Potser per aquest motiu en llegir-lo ens ve al cap aquell «present insubstituïble i vívid en la memòria» que Pere Gimferrer referia a l'obra de Saint Simon. Ens vivifica l'alè d'unes paraules i d'unes imatges que remetent a tot un horitzó literari.

Maria DASCÀ
(Universitat Pompeu Fabra)

Rafael Roca (ed).

La Renaixença valenciana i el redescobriment del país. El Centre Excursionista de Lo Rat Penat (1880-1911).

València: Ed. Denes; Paiporta, 2011, 784 p.

La Renaixença valenciana i el redescobriment del país és un llibre important que no ha aconseguit la difusió que li correspon. Publicat l'any 2011, amb motiu del centenari de la mort de Teodor Llorente i Olivares (1836-1911), en la col·lecció «Francesc Ferrer d'Investigació» de l'editorial Denes, el volum és responsabilitat del principal investigador actual sobre la Renaixença valenciana, Rafael Roca. Arran dels seus treballs sobre aquest moviment, i en particular sobre el seu líder, Teodor Llorente, el professor de la Universitat de València hi recopila les cròniques de més de cent quaranta excursions realitzades pel Centre Excursionista de Lo Rat Penat entre 1880, data de la creació del centre, i 1911, any de la